

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

 Socialstyrelsen

BEDÖMNINGSTÖD

**Vilka personer är särskilt
riskutsatta vid bostads-
bränder och vilka åtgärder
kan vara relevanta?**

Varje år dör ungefär 80 personer i bostadsbränder i Sverige. Det är personer som har svårt för att uppfatta en brand eller som har svårt för att agera på ett relevant sätt som ofta råkar illa ut. Här följer några konkreta exempel på vad som kan göra en person särskilt utsatt.

Nedsatt hörsel, syn eller rörelsevårigheter

Nedsatt hörsel kan göra att man inte uppfattar larmet från brandvarnaren. Den som ser dåligt eller har problem att röra sig kan ha svårt för att snabbt sätta sig i säkerhet.

Missbruksproblematik

De som ofta är påverkade av läkemedel eller alkohol kan ha svårt för att uppfatta en brand, men också ha ett beteende som ökar risken för brand. De kan till exempel glömma mat på spisen. En stor del av alla som dör i bränder har alkohol i blodet.

Rökning

Många som dör i rökningrelaterade bränder har nedsatta förmågor, eller är påverkade av exempelvis alkohol. När personer med nedsatta förmågor dör i dessa bränder så beror det ofta på att deras kläder har tagit eld, och att de inte har kunnat hantera situationen. Hos personer som är påverkade börjar det ofta brinna i möbler som de röker i, exempelvis sängar och soffor.

Visste du?

Minst en tredjedel av alla dödsbränder är rökningrelaterade.

Kognitiva funktionsnedsättningar

Människor med kognitiva funktionsnedsättningar, exempelvis på grund av demenssjukdom, kan ha ett beteende som ökar risken för brand. Till exempel kan de glömma att släcka ljus eller att stänga av spisen. De kan också ha svårt för att uppfatta en brand och agera på ett relevant sätt om en brand uppstår. En förvirrad person kan till exempel ha svårt för att förstå hur bråttom det är.

Obs! Äldre människor är tydligt överrepresenterade bland de som dör i bränder. Statistik visar också att människor som bor ensamma oftare dör i bränder än människor som bor tillsammans med någon.

Visste du? I en majoritet av alla bränder där människor dör saknas fungerande brandvarnare.

När du ska avgöra om en person är särskilt riskutsatt så finns det några grundläggande frågor du kan ställa dig.

Kommer personen att kunna uppfatta att det börjar brinna?

- Kan personen höra larmet från brandvarnare?
- Är personen ofta påverkad av exempelvis läkemedel eller alkohol?

Kommer personen att kunna agera på ett relevant sätt om det börjar brinna?

- Har personen svårt att ta sig ut själv?
- Har personen svårt att förstå vad larmet från brandvarnaren innebär och vad hen kan behöva göra om det börjar brinna?
- Kan personen larma snabbt?

Har personen ett beteende som ökar risken för brand?

- Glömmer personen ibland att stänga av spisen? Finns det tecken på brända matrester i kastruller eller stekpannor?
- Finns det brännmärken efter cigaretter på exempelvis golvet, soffan eller kläderna? Verkar personen ha svårt att hantera rökning, tändstickor eller tändare på ett säkert sätt?

Om du svarar ja på en eller flera av frågorna så behövs sannolikt något eller några av följande åtgärder och skydd:

Anpassning av bostaden

Fundera på vad som kan hindra personen från att komma ut snabbt om det skulle börja brinna. Kanske kan en matta, en fätölj eller ett bord behöva flyttas för att inte vara i vägen? Ibland kan det behövas andra anpassningar, eller hjälpmedel. Åtgärden bör övervägas hos alla som har svårt att förflytta sig.

Ny elutrustning och batteriljus

Om en apparat har synliga skador, luktar bränt eller låter konstigt så kan det vara läge att byta ut den. Gamla glödlampor som blir väldigt varma kan ersättas med till exempel lågenergilampor, och levande ljus med batteriljus. Flertalet av dessa åtgärder bör övervägas hos alla, men särskilt hos personer som är riskutsatta.

Ljus med batterier

Spisvakt

En apparat som förhindrar att det börjar brinna genom att bryta strömmen till spisen innan farlig uppvärmning sker. Särskilt aktuell vid missbruksproblematik eller kognitiva funktionsnedsättningar.

Varseblivningshjälpmedel

Exempelvis en lampa som blinkar vid larm eller en dosa som vibrerar. Åtgärden bör övervägas om en person har nedsatt hörsel.

Brandvarnare kopplad till trygghetslarm

Åtgärden bör övervägas om en person har svårt för att larma och sätta sig i säkerhet.

Automatiskt släcksystem

Begränsar snabbt en brand. Stärker skyddet hos en person som har särskilt svårt för att sätta sig i säkerhet. Ett sådant system kan vara extra viktigt om personen röker och har svårt att göra det på ett säkert sätt, exempelvis på grund av rörelsehinder eller missbruk.

Åtgärder och skydd för personer som röker

- Kläder som inte antänder så lätt. Exempelvis kläder i 100 procent polyester, siden eller ull. Det finns också speciella rökförkläden som personen kan köpa, ibland via kommunen.
- Om rökning sker i stoppade möbler, som i sängen, soffan eller liknande, så kan man skaffa flamskyddade produkter, exempelvis särskilda påslakan, madrasser och kuddar.

Obs! I alla bostäder bör det finnas brandvarnare. Minst en på varje våning. Dessutom rekommenderas brandsläckare och brandfilt. Tillsammans med bostadens grundskydd räcker detta för de flesta, men ofta inte för personer som är särskilt riskutsatta.

Tänk på! Det bör finnas minst en brandvarnare på varje våning, men i många bostäder behövs fler än så. Faktorer som kan öka behovet av antalet brandvarnare är bostadens storlek, stängda dörrar och olika takhöjder. Så tidig varning som möjligt är viktigt, särskilt för den som har svårt att snabbt sätta sig i säkerhet.

Tips! Om en person inte själv, eller med stöd av andra, kan vidta åtgärder för att stärka sitt brandskydd, så kan personen ansöka om stöd. Det är den som är riskutsatt som ansöker om stöd i form av ett förstärkt brandskydd, men du kan såklart uppmuntra och hjälpa till med ansökan.

Visste du? Personen som är i behov av stöd måste alltid ge sitt medgivande innan en åtgärd vidtas.

Rökförkläde

Läs mer om hur du skyddar särskilt riskutsatta mot brand på
msb.se/brandskydd

Ett samarbete mellan:

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 www.msb.se

Foto: Omslagsbild: iStock, omslagets insida: Johnér, övriga bilder: Pavel Koubek Produktion: Le Bureau
Publ.nr MSB1666 - december 2020